

FORMULAR ZA PRIJAVU / NAGRADA ZA INOVATIVNE NASTAVNIKE/CE 2021.

1. VRSTA PRIJAVE	
	Individualna
2. LIČNI PODACI (Ukoliko je timska prijava, onda se unose podaci za sve učesnike/ce)	
 Vaša fotografija	a. IME I PREZIME Danilo Kovač
	b. ADRESA
	c. TELEFON
	d. E-MAIL ADRESA danilo.kovac.17@alumni.ucl.ac.uk danilo.kovac@uniroma1.it
	e. ZVANJE Profesor istorije i latinskog jezika Master istorije – savremena istorija Master in History Education
	f. BROJ ČLANSKE KARTICE ZAJEDNICE INOVATIVNIH NASTAVNIKA/CA
3. RADNO MJESTO	
a. Naziv ustanove:	Gimnazija Banja Luka
b. Adresa:	Zmaj Jovina 13, Banja Luka, 78000
c. Telefon:	051/213-259
d. Posao koji obavljate:	Profesor istorije i latinskog jezika IB History Teacher
e. Razred ili uzrast djece sa kojom radite:	Učenici od prvog do četvrtog razreda
f. Godine staža:	Devet (9)
4. MOJA PEDAGOŠKA UVJERENJA (Ukoliko je timska prijava onda navodite zajednički tekst o pedagoškim uvjerenjima) <i>minimalno 100 - maksimalno 300 riječi</i>	

NAGRADA ZA
INOVATIVNE
NASTAVNIKE

FORMULAR ZA PRIJAVU / NAGRADA ZA INOVATIVNE NASTAVNIKE/CE 2021.

Vjerujem da obrazovanje u širem smislu može pripremiti učenike da uspješno vrše Životne izbore, u skladu sa svojom ličnošću, senzibilitetom i kapacitetom, te uticati na formiranje njihovih Životnih pogleda i načela. Kako bi se pripremili za Životne izbore, mladi ljudi treba da što bolje upoznaju svijet oko sebe, te sagledaju svoje mjesto u njemu. Obrazovanje stečeno u školi može pomoći onima koji su imali manje mogućnosti da steknu kvalitetno znanje ili vještine iz svakodnevnog Života i porodičnog okruženja. Iz ovoga se vidi potencijal obrazovanja da smanji društvene nejednakosti. Moj rad se zasniva na insistiranju da učenici shvate procese a ne da memorišu činjenice. Takođe, Želim da kroz svoj predmet utičem na suzbijanje negativnih društvenih fenomena poput predrasuda, stereotipa i šovinizma.

5. INOVATIVNA PRAKSA

NASLOV/NAZIV:	Holokaust i njegovi uzroci
KRATAK OPIS PRAKSE (do 200 riječi – jedan paragraf):	Ova nastavna praksa omogućava učenicima da na primjerima Holokausta usvoje poruke od društvenog i etičkog značaja koje imaju posebno mjesto u postkonfliktnim društvima. Nastavne jedinice podstiču učenike da preispitaju svoje moralne stavove i da daju vlastiti doprinos izgradnji pravednog društva. Prilikom objašnjavanja istorijskih i političkih događaja, korištena su poređenja sa situacijama iz svakodnevnog Života učenika. Na ovaj način učenici se podstiču da razmotre značaj istorijskih događaja za vlastite Životne izbore. Nastavna praksa takođe zahtijeva kritičko razmišljanje o uzrocima Holokausta. Učenici analiziraju međusobni odnosa uzroka, osmišljavajući načine njihovog grupisanja. Takođe, određuju važnost svakog uzroka, argumentovano se baveći pitanjem njihove hijerarhije. Analizirajući odluke i greške svjetskih lidera, a potom i običnih građana, učenici se podstiču da izvuku neke od vanvremenskih pouka, ali i da bolje razumiju istorijski kontekst. Nastavni sadržaji sadrže teške dileme i situacije sa kojima se mogu suočiti obični građani u ratnim vremenima, čak i ako pripadaju pobjedničkoj društvenoj grupi. Ova nastavna praksa osmišljena je za časove istorije, a naznačeni dijelovi mogu se koristiti i za nastavu demokratije/građanskog vaspitanja, sociologije, filosofije i književnosti. Pogodna je i za obradu kroz više nastavnih predmeta i primjenjiva tokom nastave na daljinu. Dijelove nastavne prakse moguće je adaptirati tumačeći uzroke drugih društvenih sukoba.
KATEGORIJA (Molim Vas da označite odgovarajuću kategoriju)	4

DETALJAN OPIS:

POLAZIŠTA

– Nastava o Holokaustu u našem regionu zasniva se na pukom memorisanju činjenica. Nedostaju sadržaji koji pogoduju sveobuhvatnoj analizi istorijskih procesa. Što je još važnije, nastava o Holokaustu ne omogućava razmatranje poruka sa društvenom i etičkom vrijednošću, koje su posebno važne u postkonfliktnim društvima. – Potencijal nastave Holokausta nije iskorišten za analizu nepromjenjivih uzročno-posljedičnih veza koje pogoduju nastanku društvenih sukoba u savremenom dobu.

FORMULAR ZA PRIJAVU / NAGRADA ZA INOVATIVNE NASTAVNIKE/CE 2021.

- Nedostatak obrazovnih tendencija koje podstiču koji učenike da upoređuju sadržaje nastavnih predmeta sa situacijama iz svakodnevnog života. Ovakve prakse omogućile bi učenicima da shvate značaj nastavnih sadržaja za vlastite životne izbore.
- Udžbenici nemaju dovoljno sadržaja koji učenike navode da preispitaju vlastite moralne stavove. – Potencijal nastave Holokausta nije iskorišten da podstakne učenike da daju vlastiti doprinos ostvarivanju društvene pravde.
- Greške koje su u teškim vremenima počinili svjetski lideri i donosioci odluka koji su se borili za slobodu i pravdu nisu analizirane u nastavnim sadržajima našeg regiona. Nedostatkom učenja na greškama onemogućen je osnovni zadatak istorije da služi kao učiteljica života.
- U nastavi nedostaje učenje na primjerima teških dilema i situacija sa kojima se mogu suočiti obični građani, čak i onda kada pripadaju pobjedničkoj zaraćenoj grupi.
- Postoji potreba da se nastavnicima ponudi model koji mogu adaptirati tumačeći uzroke drugih društvenih katastrofa dvadesetog vijeka.
- Nakon pandemije izazvane virusom korona, kao i tokom nje, postoji potreba za nastavnim aktivnostima koje podrazumijevaju živu interakciju među samim učenicima (užvivo ili onlajn), koja im je u pojedinim trenucima bila uskraćena.
- Obrazovanje u Bosni i Hercegovini i zemljama cijelog regiona ima jedan zajednički nedostatak. Među pojedinim predmetima nisu dovoljno naglašene veze koje bi omogućile učenicima povezivanje sadržaja tih predmeta i transfer znanja. Drugim riječima, postoji fokus na svaki od nastavnih predmeta pojedinačno, umjesto na sagledavanje jedne šire (društvene) teme kroz sadržaje više nastavnih predmeta. Sa druge strane, fokusiranjem na određenu temu (npr. Holokaust) iz ugla više predmeta, učenici bi mogli steći sveobuhvatno znanje. Nastavniku bi bilo lakše da na ovaj način pokaže da sadržaji nastavnih predmeta nisu neke zasebne i nepovezane cjeline i da stavi akcenat na ishode učenja. Mada se u nekim zemljama regiona (Srbija) razmatraju reforme i ovakav pristup obrazovanju, ne postoje razrađeni primjeri nastavne prakse, čije različite dijelove mogu primijeniti nastavnici više predmeta.

(Šta je prethodilo opisanoj praksi; kako je i zašto došlo do primjene opisane prakse?)
minimalno 200 – maksimalno 400 riječi

CILJ I ŽELJENI ISHODI

- Osmisliti nastavne sadržaje koji pogoduju sveobuhvatnoj analizi istorijskih procesa, kao i sticanju poruka sa društvenom i etičkom vrijednošću, naročito važnih u postkonfliktnim društvima.
- Podstaci učenike da uoče nepromjenjive uzročno-posljedične veze koje pogoduju nastanku društvenih sukoba u savremenom dobu.
- Podstaci učenike da upoređuju sadržaje nastavnih predmeta sa situacijama iz svakodnevnog života. – Podstaci učenike da preispitiuju vlastite moralne stavove.
- Podstaci učenike da daju vlastiti doprinos ostvarivanju društvene pravde.
- Ostvariti potencijal istorije kao učiteljice života. Podstaci učenike da analiziraju greške koje su u teškim vremenima počinili oni svjetski lideri i političari koji su se borili za slobodu i pravdu.
- U nastavne sadržaje uključiti teške dileme i situacije sa kojima se mogu suočiti obični građani, čak i ako pripadaju pobjedničkoj zaraćenoj grupi.
- Osmisliti model koji mogu adaptirati nastavnici tumačeći uzroke drugih društvenih katastrofa dvadesetog vijeka.
- Osmisliti nastavne sadržaje koji podrazumijevaju živu interakciju među samim učenicima. – Osmisliti inovativnu nastavnu praksu, čije dijelove mogu primijeniti nastavnici više različitih nastavnih predmeta; dati doprinos obrazovnim tendencijama koje se fokusiraju na sagledavanje iste teme kroz sadržaje više nastavnih predmeta.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

FORMULAR ZA PRIJAVU / NAGRADA ZA INOVATIVNE NASTAVNIKE/CE 2021.

Čas 1 – Principi kauzalnosti

Naglašavanjem kontrasta između fotografija koje prikazuju njemačka umjetnička dostignuća i onih koje prikazuju strahote stradanja Jevreja tokom Drugog svjetskog rata, nastojao sam pobuditi interesovanje za emotivno tešku temu – Holokaust. Uzroke Holokausta, kao civilizacijskog posrnuća, potom sam implicitno poredio sa uzrocima pada aviona. U tu svrhu napisao sam kratku priču „Pilot Danilo“ (Prilog 1) poredeći životnu situaciju sa nastavnim sadržajima. Na primjerima iz kratke priče „Pilot Danilo“ nastojao sam objasniti jedan od principa „kauzalnosti“, odnosno neophodnosti djelovanja više uzroka u isto vrijeme da bi se nesreća desila. Drugim riječima, pojedinačni uzroci avionske nesreće, kao što su loše vremenske prilike, star avion, manji kvar na jednom od motora, neiskusni pilot, nisu dovoljni da uzrokuju avionsku nesreću. Međutim njihovo istovremeno i zajedničko djelovanje uzrokuje tragediju. Objasnio sam da je po istom principu istovremeno djelovanje društvenih faktora uzrokovalo Holokaust, te može dovesti do društvenih sukoba u budućnosti. Kroz ovaj čas i navedene primjere pokušao sam objasniti učenicima generalni princip „uzročnosti“ u historiji, koji se može primijeniti i na tumačenje uzroka mnogih historijskih događaja. Isti princip se, do određene mjere, može primijeniti u analizi savremene političke scene u regionu, Evropi i svijetu.

Prikaz nastavnih aktivnosti – Prilog 1.

Čas 2 – Analiza, klasifikacija i hijerarhija uzroka Holokausta

Nastojao sam podstaći učenike da se upuste u dublju analizu uzroka Holokausta. Za to su imali neophodno predznanje, budući da su uzroci nastajali tokom cijelog dvadesetog vijeka, a neki od njih i znatno ranije. Drugim riječima, mnogi od uzroka Holokausta se pominju u prethodnim nastavnim jedinicama. Pored razmatranja uzročno-posljedičnih veza, ova nastavna aktivnost uključuje a) mogućnost grupisanja uzroka prema određenim kriterijumima, i b) analizu njihove hijerarhije.

a) Kada je u pitanju grupisanje uzroka Holokausta, koristio sam istu tabelu (kriterijum) koji sam upotrijebio za grupisanje uzroka avionske nesreće. Na taj način sam učenicima dodatno naglasio neke od sličnosti između zakonitosti historije i svakodnevnog života.

b) Od naročitog značaja je hijerarhija uzroka Holokausta. Drugim riječima, učenici treba da odrede zašto su neki od uzroka važniji od drugih, a neki imaju približno isti značaj. Za obradu ovog pitanja prilagodio sam poznato didaktičko-metodičko sredstvo „Dijagram devet“ (Prilog 2). Učenicima sam zadao da sami procijene i argumentuju važnost svakog od uzroka, što zahtijeva njihovo historijsko znanje, kritičko razmišljanje i sveobuhvatnu razmjenu informacija.

Iste aktivnosti moguće je primijeniti prilikom klasifikacije i hijerarhije uzroka drugih društvenih sukoba dvadesetog vijeka.

Prikaz nastavnih aktivnosti – Prilog 2.

Čas 3 – Preispitivanje mogućnosti drugačijeg historijsko-političkog scenarija

Mnogi časovi historije nisu posvećeni dubljoj analizi historijskih procesa, već se zasnivaju na memorisanju nastavnih sadržaja. Ukoliko se historijski procesi, odnosno uzročno-posljedične veze ipak tumače, učenici pogrešno smatraju da su te veze jedan niz koji je morao da se kreće od prošlosti prema sadašnjosti tačno utvrđenom putanjom i nije mogao poprimiti drugačiji tok. Stoga je neophodno da učenici shvate niz izbora koji su tadašnji lideri imali na raspolaganju, te da je postojala mogućnost sasvim drugačijeg scenarija. Drugim riječima, treba da razumiju zašto su izabrali jedne, a ne druge odluke. Cilj ove nastavne jedinice je da učenici razmotre mogućnost drugačijeg historijsko-političkog scenarija u odnosu na onaj koji se desio. Njihovi odgovori se ne smiju zasnivati na nagađanju, već na poznavanju mogućnosti (izbora) koji su pred sobom imali tadašnji lideri, te primjeni kritičkog mišljenja. Na primjerima njihovih dilema i njihovim dobrim i lošim odlukama, moguće je ostvariti jedan od glavnih ciljeva nastave historije kao učiteljice života.

Prikaz nastavnih aktivnosti – Prilog 3.

NAGRADA ZA
INOVATIVNE
NASTAVNIKE

FORMULAR ZA PRIJAVU / NAGRADA ZA INOVATIVNE NASTAVNIKE/CE 2021.

Čas 4 – Moralne dileme

Osim izbora svjetskih lidera, učenicima je potrebno predstaviti dileme sa kojima se suočavaju obični građani. U slučaju da mu je nepoznata (ili poznata) osoba jevrejskog porijekla zakucala na vrata tražeći pomoć, njemački građanin je morao u istom trenutku odlučiti da li će joj zatvoriti vrata i osuditi je na smrt ili joj pružiti pomoć, rizikujući time bezbjednost sebe i svoje porodice. Bez prikazivanja traumatičnih fotografija, učenici na ovaj način

stiču sliku o dijelu strahota i užasa kroz koje je prolazilo jevrejsko stanovništvo, kao i o dilemama sa kojima su se hipotetički mogli suočiti obični njemački građani. Pored razvoja kritičkog mišljenja u kontekstu Holokausta, učenici treba da shvate kakve dileme (izbore) mogu imati obični građani u teškim vremenima, čak i kada pripadaju pobjedničkoj ili „pravoj“ društvenoj grupi. Osim toga, ovaj zadatak podrazumijeva preispitivanje vlastitih moralnih stavova, budući da se od učenika traži da predvide svoju reakciju u svakoj od zadatih situacija. Na primjeru neprijatnog događaja iz svakodnevnog života, učenici se, tokom posljednje aktivnosti podstiču da pruže vlastiti doprinos pitanju socijalne pravde, te je pojedine ideje iz ove nastavne jedinice moguće prilagoditi nastavnim ili vannastavnim aktivnostima predmeta demokratija/gr građansko vaspitanje, filozofija, sociologija.

Prikaz nastavnih aktivnosti – Prilog 4.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

- Učenici su, na sveobuhvatan način, analizirali historijske procese i razmotrili niz poruka etičke i društvene vrijednosti, naročito značajnih u postkonfliktnim društvima.
- Učenici su analizirali neke od nepromjenjivih uzročno-posljedičnih veza koje pogoduju nastanku društvenih sukoba u savremenom dobu.
- Učenici su uvidjeli veze koje postoje između zakonitosti koje postoje u historiji sa i svakodnevnim životu. – Učenici su preispitali vlastite moralne stavove.
- Učenici su podstaknuti da vlastitim djelovanjem doprinosu ostvarivanju društvene pravde. – Učenici su analizirali greške svjetskih lidera i političara koji su se borili za slobodu i pravdu. Na taj način ostvaren je važan potencijal historije kao učiteljice života.
- Učenici su postali svjesni teških dilema sa kojima se mogu suočiti obični građani, čak i ako pripadaju pobjedničkoj zaraćenoj grupi.
- Tokom analize, grupisanja i hijerarhije uzroka Holokausta, te razmatranja grešaka pojedinih svjetskih lidera i teških etičkih izbora, uspostavljena je živa interakcija među učenicima.
- Osmišljena je inovativna nastavna praksa, čije dijelove mogu primijeniti nastavnici više različitih nastavnih predmeta. Predstavljen je konkretan primjer nastavnih sadržaja koji se fokusiraju na sagledavanje iste teme kroz sadržaje više nastavnih predmeta.
- Razgovarajući sa učenicima o njihovim ličnim etičkim stavovima upoznao sam novi i drugačiji segment njihovih ličnosti.

Mjerljivost rezultata:

- Razgovorom sa učenicima utvrdio sam da su učenici proširili faktografsko znanje o Holokaustu. – Kada sam učenike pitao šta bi oni uradili da su na mjestu Nijemca kojem je Jevrej pokucao na vrata, nastao je muk! Smatram da su učenici emotivno percipirali temu.
- Isti model uzročne analize uspješno sam primijenio prilikom tumačenja uzroka Hladnog rata. – Iz načina kako su učenici formulisali pitanja tokom narednih časova (tumačenje uzroka evropskih i svjetskih kriza u kontekstu Hladnog rata) vidio sam napredak u njihovom kritičkom razmišljanju. Zapazio sam da učenici samoinicijativno tumače i vrednuju odluke pojedinih lidera, u kontekstu Hladnog rata, i mogućnost drugačijeg scenarija.
- Kroz konkretan primjer nastavne prakse ukazao sam na mogućnost povezivanja nastavnih sadržaja sa svakodnevnim životom. (Sjajan doprinos ovim obrazovnim tendencijama nedavno je dala koleginica iz Karlovačke gimnazije povezujući sadržaje iz matematike sa analizom proporcija ljudskog tijela, kao i umjetničkim djelima.)
- Osmišljen je pedagoško-didaktički model koji je moguće adaptirati za analizu uzroka drugih društvenih katastrofa dvadesetog vijeka.

NAGRADA ZA
INOVATIVNE
NASTAVNIKE

FORMULAR ZA PRIJAVU / NAGRADA ZA INOVATIVNE NASTAVNIKE/CE 2021.

- Na kraju četvrtog razreda učenicima sam dao anketu tražeći povratnu informaciju o kvalitetu svoje nastave tokom gimnazijskog školovanja. Iako se anketa odnosi na nastavu historije generalno, mnogi su se osvrnuli upravo na časove obrade Holokausta.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Obrada cjelokupne nastavne prakse pogodna je za dodatnu nastavu istorije. Međutim, prve tri od ukupno četiri ponuđene nastavne jedinice moguće je realizovati i u okviru redovne nastave istorije. Nastavnom jedinicom o Holokaustu završava nastavna tema Drugi svjetski rat, praćena nastavnim jedinicama utvrđivanjem i sistematizacijom gradiva.

Posljednja nastavna jedinica (Čas 4) može biti primijenjena i na časovima demokratije/građanskog vaspitanja, sociologije, filosofije, a posljednja nastavna aktivnost (esej) može se realizovati na časovima književnosti. Najveći pedagoški benefit bio bi primjena ove nastavne prakse kroz časove više nastavnih predmeta. Nakon obrađenog istorijskog dijela, profesori demokratije/građanskog vaspitanja, filosofije, sociologije, književnosti mogu pružiti znatan doprinos sveobuhvatnom percipiranju ove značajne teme.

Prilikom korištenja izloženih zadataka, sam nastavnik istorije mora imati temeljito istorijsko znanje o događajima i procesima iz prve polovine dvadesetog vijeka, kako bi na pravi način usmjeravao ućenićku diskusiju i odgovore.

Nedostaci i ogranićenja:

Ovu nastavnu praksu teško je realizovati u srednjim stručnim školama, budući da je fond časova istorije manji.

Nastavnu praksu je teže realizovati sa manje motivisanim ućenicima, kao i sa onima koji nisu savladali gradivo iz prethodnih nastavnih jedinica.

